

RESUMEN

I O PROCESO DE CONSTRUCCIÓN DO ESTADO ESPAÑOL E A ORGANIZACIÓN POLÍTICO-ADMINISTRATIVA ACTUAL

1.- ANTECEDENTES DA ORGANIZACIÓN TERRITORIAL

As bases da actual organización do estado son profundas e complexas. Algunhas parten da Idade Media, outras da Idade Moderna e outras do actual sistema constitucional. Momentos claves da organización territorial serán:

- Idade Media: consolidación dos municipios, concejos ou as bailías e a creación dunha entidade territorial “unitaria”.
- Idade Moderna: coa chegada da Dinastía Borbónica procúrase un modelo centralista e uniformador. A administración castelá será aplicada agora a todo o reino.
- Idade Contemporánea: a Constitución de Cádiz consolidou aos *ayuntamientos*. En 1833 Francisco Javier de Burgos fai unha nova división provincial (practicamente igual á vixente). A fins do XIX: aparece a cuestión rexional, a reclamación dun Estado descentralizado inflúe notablemente na redacción da Constitución da II República (1931) que xa recolle o Estado autonómico. Co franquismo ponse fin ás autonomías e vóltase a un estado fortemente centralista.

2.- A ACTUAL ORGANIZACIÓN TERRITORIAL DO ESTADO

A actual organización territorial ven determinada pola Constitución española de 1978. Segundo o artigo 137 da C.E. o Estado organízase territorialmente en:

2.1 Municipios. O municipio é a entidade básica da organización territorial. O seu goberno e administración correspóndelle aos concellos.

2.2 Provincias. A provincia é unha entidade local conformada pola agrupación de concellos. O goberno e a administración correspóndelle ás Deputación .

2.3 Comunidades Autónomas (CC.AA.). En base ao artigo 2 da CE os distintos territorios, aínda que pertencendo ao mesmo Estado, poderán acceder ao seu autogoberno.

a) Constitución das CC.AA.

- Vía do artigo 151.
- Vía das disposicións adicionais.
- Vía do artigo 143.
- Vía da disposición transitoria.

b) Organización das CC.AA.

- Estatuto de Autonomía. Todas as CC.AA. terán como norma institucional básica ao Estatuto de Autonomía.
- As institucións de autogoberno:
 - Cortes, Parlamentos ou Asembleas. Representan o poder lexislativo.
 - Goberno autonómico. Representa o poder executivo.
 - Tribunal Superior de Xustiza. Máximo órgano xudicial en cada Comunidade.

c) Competencias. Son as funcións que asumirán as CC.AA.

Artigo 148: expón as 22 competencias que son exclusivas das CC.AA

Artigo 149: recolle competencias que son exclusivas do Estado.

d) Financiamento. as CC.AA. contarán con autonomía financeira. Distinguimos dous sistemas de financiamento:

- As autonomías insertas no sistema común obterán os recursos de: impostos cedidos total ou parcialmente polo Estado ás CC.AA., dos

impostos e taxas propias, transferencias do Fondo de Compensación, do rendemento do seu patrimonio e de operacións de creto.

- O é propio de Navarra e País Vasco. As Facendas autonómicas recadan todos os impostos e daranlle só unha parte á Administración Xeral do Estado

3.- OUTRAS REALIDADES LOCAIS: PARROQUIAS E COMARCAS EN GALICIA

En España, ademais de municipios, provincias e CC.AA. existen outras entidades locais tanto de carácter submunicipal como de carácter supramunicipal. Entre as primeiras están as parroquias e entre as segundas as comarcas.

II OS DESEQUILIBRIOS TERRITORIAIS E A POLÍTICA REXIONAL ESPAÑOLA

1.- OS DESEQUILIBRIOS TERRITORIAIS

Podemos dicir que en España existen notables desequilibrios territoriais que poden ser explicados por factores xeográficos, a desigual distribución de recursos, as características do modelo económico e as propias decisións políticas.

Para corrixir os desequilibrios territoriais e para tentar facer bo o principio de solidariedade proclamado na C.E. son fundamentais as políticas rexionais, tanto a española como a comunitaria.

2.- A POLÍTICA REXIONAL ESPAÑOLA

2.1. Os obxectivos. Coa política rexional preténdese acadar un desenvolvemento territorial equilibrado apoiando, para tal fin, ás rexións menos favorecidas por medio do aproveitamento do seu potencial endógeno.

2.2. Os instrumentos. Para conseguir os obxectivos sinalados os instrumentos a empregar serán:

- a) Fondo de Compensación Interterritorial (FCI). Antes un só, agora dous O Fondo de Compensación e o Fondo Complementario. Ambos destínanse a financiar gastos de inversión nos territorios comparativamente menos desenvolvidos que promovan directa ou indirectamente a creación de renda e riqueza no territorio beneficiario, pero o Complementario pode financiar tamén os gastos de posta en marcha dos investimentos por un período máximo de dous anos.
- b) Os incentivos rexionais. Son axudas que o Estado dá para o investimento empresarial en áreas concretas. Fundamentalmente as áreas susceptibles de recibir axudas son aquelas cunha renda inferior ao 75% da media europea.

III AS POLÍTICAS REXIONAIS E DE COHESIÓN NA UE E O SEU IMPACTO EN ESPAÑA E GALICIA. A EURORREXIÓN GALICIA NORTE DE PORTUGAL

Na UE existen fortes disparidades económicas e sociais, e por iso xorde a Política Rexional Europea que ten como misión básica a de promover a solidariedade ente os distintos estados para así reducir as diferencias que existen entre eles.

1.- FONDOS ESTRUTURAIS

Son aqueles que serven para financiar as accións da UE destinadas a reducir as diverxencias de desenvolvemento entre as distintas rexións. Os principais fondos estruturais son:

- 1.1. FEDER: ten como misión facilitar a cohesión socioeconómica na UE e corrixir os desequilibrios entre rexións.
- 1.2. FSE: pretende mellorar o emprego e as posibilidades de emprego na UE.
- 1.3. FC: favorece o crecemento económico e a converxencia real dos estados membros con menor nivel de desenvolvemento, aqueles que posúen un PIB inferior ao 90% da media comunitaria.

2.- OS OBXECTIVOS DA POLÍTICA REXIONAL E REXIÓN AFECTADAS

- a) 2.1. Obxectivos: o FEDER, o FSE e o FC perseguen tres obxectivos básicos: Convergencia: basicamente pretende establecer unhas condicións básicas para lograr un crecemento tal que leve a unha verdadeira converxencia dos estados e das rexións menos desenvolvidas.
- b) Competitividade rexional e emprego: trata de incrementar a competitividade, o atractivo das rexións mediante dous piares básicos: promovendo a innovación e o fomento da sociedade do coñecemento e adaptando a man de obra para chegar a crear máis e mellores postos de traballo.
- c) Cooperación territorial europea: financiará a cooperación fronteiriza, transnacional e interrexional.

2.2 Rexións afectadas:

Obxectivo de converxencia: afecta as rexións cuxo PIB é inferior ao 75% da media do PIB da UE 25. En España: Galicia, Andalucía, Extremadura, Castela a Mancha.

- a) Obxectivo de Competitividade: cobre as rexións non comprendidas no obxectivo de converxencia. En España: Aragón, Baleares, Cantabria, Cataluña, Madrid, Navarra, País Vasco e a Rioxa.

Ademais establécense rexímenes de axudas transitorias, son as rexións:

- b) *Phasing – out*: rexións de efecto estatístico, saíron do obxectivo de converxencia, máis que polo seu desenvolvemento polo descenso da media do PIB europeo tras as últimas ampliacións da UE. Asturias, Murcia, Ceuta e Melilla.
- c) *Phasing – in*: rexións de efecto crecemento, aquelas que antes do 2007 estaban entre as rexións menos desenvolvidas e que abandonaron esa posición polo seu propio crecemento. Castela e León, Comunidade Valenciana e Canarias.

4.- INFLUENCIA DA UE EN ESPAÑA E EN GALICIA. A EURORREXIÓN GALICIA-NORTE DE PORTUGAL

Tanto no caso España como no de Galicia, a súa incorporación á UE foi fundamental para chegar a ser territorios modernos, dinámicos e desenvolvidos.

4.1. A Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.

Nace coa finalidade de crear un territorio competitivo e atractivo para as inversións económicas. Para lograr este obxectivo traballárase na conformación dunha axeitada infraestrutura turística e na modernización das vías de comunicación que posibilitarán ademais de dinamizar a área, favorecer a exportación dos produtos da zona.

IV A ORDENACIÓN TERRITORIAL EN ESPAÑA E GALICIA

1.- O CONCEPTO DA ORDENACIÓN TERRITORIAL

1.1. Os obxectivos. O primeiro é chegar a conseguir un desenvolvemento equilibrado das rexións e o segundo coordinar o espazo na súa integridade, para mellorar o benestar social, a calidade de vida e ao mesmo tempo se coíde o medio ambiente e os recursos. O espazo básico da planificación é a rexión, pero iso no quita para que haxa uns plans que afectan a territorios máis pequenos e outros que se pensan a escala nacional ou incluso a escala da UE.

1.2. Instrumentos. O instrumento básico é o Plan de Ordenación do Territorio.

2.- A ORDENACIÓN TERRITORIAL EN ESPAÑA

As Leis Autonómicas de Ordenación pretenden definir o modelo territorial das comunidades, dar as referencias fundamentais para todo o referente ao planeamento territorial, acadar unha óptima distribución espacial das actividades humanas para aproveitar as potencialidades dos recursos endóxeos, mellorar a calidade de vida dos cidadáns e conservar o medio. Para desenvolver na súa totalidade estas Leis

Autónomas de Ordenación Territorial as comunidades deseñaron dous instrumentos planificadores fundamentais: as Directivas ou Plans Territoriais, que son a referencia obrigada de todos os instrumentos normativos de xerarquía inferior, e os plans ordenadores de alcance subrexional (en Galicia denomínanse Plans Territoriais Integrados).

Outro fito básico na actividade planificadora española foi a nosa incorporación ás Comunidades Europeas no ano 1986. xa que obrigou aos diferentes gobernos a asumir a Política Rexional Europea.

3.- A ORDENACIÓN TERRITORIAL EN GALICIA

Galicia dotouse dunha Lei de Ordenación Territorial no ano 1995 para tratar de empregar racionalmente o territorio galego, protexer o marco natural, mellorar a calidade de vida dos galegos e conseguir un auténtico equilibrio territorial. A pesar de ter pasado xa máis de 14 anos da entrada en vigor da Lei, o proceso de ordenación atópase nun estado embrionario pois as principais accións actuacións levadas a cabo neste eido aínda están en proceso de aprobación.